

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

93. An non solùm in articulo mortis, sed etiam in vita surdus, & mutus, à natiuitate sit communicandus? Et quid si sciat scribere? Et deducitur, an muti, & surdi à natiuitate teneantur confiteri, & ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76405](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76405)

exhibetur, adorationem exhibet, & deuotionem, quam solent fideles, & cum vsu rationis perfecto polleat, absque dubio confusè mysterium ibi aliquod late percipit. Imò signis aliquibus quandoque licentiam petiit cum aliis ad hoc Sacramentum accedendi, quæ tamen ei indulta non fuit à Parochis ante me, idcoque nec hæcenus id resolui, cum difficile sit iudicare de dispositione, & sufficienti reuerentia Sacramenti, nec ipsa Ecclesiastico præcepto communionis comprehendatur.

2. Dubium tamen mihi est, an si existeret in periculo mortis, ob diuinum præceptum communicandi semel in vita, non foret fides eius, quantum potest fieri, signis excitanda, vt sic ei ministraretur tunc vt viaticum Eucharistia. Etenim cum Deus in necessarijs non desit, videtur speciali illustratione interiori, & speciali gratiæ auxilio adiuuare tales ad actum fidei exercendum. Alioquin cum Theologorum sententia definiat neminem ex adultis sine fide explicita mysterij Trinitatis & Incarnationis saluari posse, sequeretur tales surdos & mutos excludi à salute, cum non possint de illis mysterijs sufficienter instrui, & per consequens, nec explicitam fidem elicere, nisi dicamus Deum speciali gratia & lumine ad id concurrere, & intellectum, voluntatemque eleuare, vt tales pio affectu fidei sufficienter assentiantur, maxime illis articulis, qui dicuntur esse necessarij, non solum necessitate præcepti, sed etiam necessitate medijs salutem. Hinc etiam aliqui Theologi dixerunt, quod si quis inter infideles faceret quod in se est, nec haberet quempiam pro instructione ab fidem, Deum non ei defuturum, sed extraordinario potius modo eum illustraturum, siue etiam per Angelos. Itaque surdus & mutus à natiuitate videtur saltem in periculo mortis, posse communionem muniri, si aliquam iudicetur reuerentiam concipere, nec idem de illo est, ac de pueris, cum discretionis lux in eo fulgeat, inuariusque possit lumen naturale, & perfici lumine, & gratia supernaturali ad dispositionem sufficientem speciali benignitate Dei. huc vsq; Marchantius, sed plus inquirendum videtur. Peto igitur.

RESOL. XCIII.

An non solum in articulo mortis, sed etiam in vita surdus, & mutus, à natiuitate sit communicandus?

Et quid si sciat scribere?

Et deducitur, an muti, & surdi à natiuitate teneantur confiteri, & sint absoluedi?

Et asseritur habentes vsum rationis, sed debilem, & imperfectum vt sunt quidam Ethiopes, & semifarui, secluso irreuerentia periculo, admittendos esse ad communionem, non solum in articulo mortis, sed etiam in Paschate?

Et an amentes grandioris ætatis, & vt plurimum viuacis ingenij, seu computandi cum pueris in primis annis post septennium, quibus Doctores concedunt confessionem, non autem communionem? Ex part. 5. tr. 6. Ref. 7.

§. 1. **V**idetur negatiue respondendum, vt patet ex Marchantio *ubi supra*, nam hoc eis concedit in articulo mortis, & quidem huic casum non inuenio agitatum inter Doctores. Sed ego respondeo, quod si tales sciant scribere, & per consequens legere, non est dubitandum posse communicari: nam eis per scripturam satis sufficienter potest explicari mysterium & sacramentum Eucharistia, & dispositio necessaria ad illud suscipiendum: difficultas est si legere nesciant, & adhuc respondeo

affirmatiue. Primum, quia, vt obseruat Sanchez *de matrim. 1. lib. 4. disp. 8. num. 12.* muti & surdi, de qua, ita peripicacis & acuti ingenij sunt, vt multa que ipsi significata intelligunt, ergo per signa & motus potest eis mysterium Eucharistia explicari, & postea communicari; quod quidem confirmatur, & nam vt in prima resolutione dictum est, muti & surdi à natiuitate tenentur confiteri, & sint absoluedi, ergo tenentur & possunt communicari. Probatio consequentiam; nam, vt obseruat Sincius *in select. disp. 26. num. 4.* & Zambrano *de casibus temporis mortis, cap. 3. dub. 2. num. 19.* & ex Societate *Le. 5. Castrus Palauis tom. 1. tract. 3. disp. 1. par. 2. 4. num. 7.* non minus difficulta cognoscere debet Christianus, & consequenter mutus & surdus à natiuitate, vt valide & fructuose constitatur, quia ad Eucharistiam suscipiendam, debet namque intelligere peccatum mortale animam occidere, à quo si velit liberari, recurrere debet ad confessionem, quæ quidem faciendam est cum dolore delictorum præteritorum, & cum proposito illa non reiterandi animoque satisfaciendi; & quod omnia peccata à potest, eorumque numerum tenet explicare, quæ quidem omnia ad capiendum æque difficulta esse non negabit, ac illa quæ in sacramento Eucharistia recipiuntur. Si ergo muti & surdi hoc non obtinere licendum Doctores capaces sunt sacramenti Penitentia, quare non erunt & Eucharistia: Si quædam mutus & surdus constitatur, cognoscit per abolutionem gratiam sibi conferri, dolore & proposito iudicare, neque dimidiandam confessionem, & si quod cognitionem naturalem forte difficultis sit cognoscere penam desinere, & corpus Christi adesse, quam abolutione gratiam conferri, respectu tamen huius æqualiter sunt cognoscibilia, seu credibilia, non enim maior autoritas ad credendum est, in vno, quam in alio, cum vtrumque sit reuelatum à prima veritate, quæ in dicendo eiusdem authoritatis est. Præterea debet cognoscere puer communicans deuotè suscipiendam esse sacram Eucharistiam, quod an non cognosceret, dum suscipit sacramentum Penitentia reuerenter. Item scire opus habet tenet suscipiendam esse, & hoc quare non cognosceret, qui capax est ad cognoscendum, quod dum constitatur, debeat habere dolorem de peccatis commissis, & propositum vltimus non peccandi? Facilius eundem instruentur muti & surdi ad seruandum ieiunium, quam ad concipiendum dolorem. Concludo igitur ex supradictis quod si muti, & surdi possunt confiteri, non videtur qua ratione non possint communicari.

2. Probatum secundo hæc opinio ex auctoritate Henrici *lib. 8. c. 42. n. 3.* Possesini *de officio Curati, c. 2. num. 9.* Perlini *in sacro conuicio, disp. 2. c. 4. n. 6.* Reginaldi *tom. 2. lib. 29. c. 5. n. 81.* Bonacinae *de Sacram. disp. 4. quæst. 6. par. 1. num. 7.* & aliorum assentientium habentes vsum rationis, sed debilem & imperfectum, vt sunt quidam Ethiopes & semifarui, secluso irreuerentia periculo admittendos esse ad communionem, non solum in articulo mortis, sed etiam in Paschate. Si ergo semifaruis neganda non est Eucharistia, quare mutis & surdis à natiuitate capacibus ad cognoscendam malitiam peccati mortalis erit deneganda? vt videtur quis non videt magis reuerenter & deuotè ab illis accipiendam esse sacram Synaxim, quam ab illis: non debet igitur eis denegari.

3. Nec valet dicere, quod non eo ipso quod quis est capax rationis & sacramenti Penitentia, ideo est capax Eucharistia, nam communiter alle-

Alibi supra in Ref. 88. & in aliis eius primæ not.

runt Doctores pueros, licet teneantur in primis annis post adeptum vsum rationis, confiteri, non tamen teneri, nec posse sumere Eucharistiam, & aliqui hoc extendunt, vt alibi vsum est etiam in articulo mortis, nam respondeo primò non deesse Doctores contrarium docentes, vt ex illis docet mordicus Ioann. Sancius in *selectis*, disp. 26. per totam, cuius opinionem ex Societate Iesv nouissimè sustinet Castrus Palaus tom. 1. tract. 3. disp. 1. punct. 24. §. 2. num. 7. vbi ex multis rationibus firmat pueros eo ipso quòd sunt capaces Sacramenti Pœnitentiæ, esse capaces Eucharistiæ. Vel respondeo secundò, quòd est negandum, amentes grandioris ætatis, & vt plurimum viuacis ingenij esse comparandos in casu, de quo loquimur, cum pueris in primis annis post septennium, quibus Doctores illi, vt dictum est, concedunt confessionem, non autem communionem, nam mutus & surdus à natura, vt docet Spino in *speculo testament. gloss. 9. rubrica. num. 1.* si perfectè secundum eius intellectum percipiat, quæ geruntur, æquiparatur maiori, tenet Bart. in *l. mutus, de acquir. hered.* Doct. l. 1. de *verborum obligationibus*, vbi dicit Bartol. de quodam muto, qui per motum labiorum percipiebat, & intelligebat omnia quæ loquebantur, & ibi Alciat. num. 5. faciat text. in *l. patri, de acquirenda hereditate*, & in *l. vbi non voce, de regul. iur. l. mutus, de procurat.* l. item quia, iuncta glossa *ver. mutus, de pactis. lib. 1. ff. qui & à quibus l. surdi & muti, de manumissis vindic.* Remittendum igitur puto iudicio & arbitrio prudentis Confessarij quando & quoties supradictis mutis & surdis à nativitate sit sacrosancta Eucharistia impertienda.

cerdotes debent huiusmodi ægrotis communionem præbere. Ita Sancius in *selectis*, disp. 38. num. 10. Zambranus in *decis. cas. consc. tempore mortis*, cap. 3. dub. 4. num. 2. & 7. cum Coninch de *Sacram. quest. 80. art. 9. num. 74.* & alii.

2. Tales igitur amentes tunc communicandi non sunt, quando clarè & euidenter constat eos in peccato mortali vsum rationis amisisse, quod vix potest constare, vt bene aduertit Sor. in 4. disp. 15. nam vnusquisque præsumitur bonus, donec oppositum probetur, c. fin. de *presum.* Sed hæc omnia procedunt, quando infirmus potest sine irreuerentia, & periculo vomitus dictam communionem sumere, aliàs danda non erit: & ideo Syluius in 3. part. *quest. 80. art. 9.* Emmanuel Sà *verb. Euchar. num. 3.* asserunt in mortis articulo non esse amentibus dandam Eucharistiam, ob irreuerentiæ periculum.

3. Sed hi Doctores nimis absolute loquuntur, nam in tali casu potest fieri experientia, vt optime notat Zambranus *vbi supra. num. 5.* Ita quòd detur primo huiusmodi infirmo aliqua forma non consecrata, vt appareat quomodo se habeat in tali sumptione, & si se habuerit decenter, detur illi forma consecrata: sin autem, minimè: & hæc est optima praxis. Quæ quidem omnia procedunt in administratione sacramenti Extremæ-Vnctionis. In quo casu notanda erit etiam alia optima praxis ex Zambrano *vbi supra, c. 5. dub. 2.* qui citat Paludanum, D. Antoninum, Ledesmi. Henriquez & alios, scilicet phreneticum, vel furiosum si resistat, esse ligandum, exclusis tamen laicis ad tollendum scandalum, id facere aliquando erit necessarium, quando phreneticus non possit recipere aliud Sacramentum, nisi Extremam-Vnctionem.

Sup. huc vobis mitum Ref. seq. §. Notat, & infra lege doctrinam Ref. 97.

Pro primo contento in hoc §. vlt. in septem primis lin. res. sol. seq. & in fine dictæ res.

Sup. hoc infra in tr. 4. Ref. 59. in fine.

RESOL. XCIV.

An Sacerdos possit præbere Viaticum infirmo deliranti qui propter febrem in amentiam incidit?

Et an hoc procedat, quando infirmus potest sine irreuerentia, & periculo vomitus dictam Communionem sumere?

Et aduertitur, quod in multis Decretis statuitur, vt pœnitentia non negetur phreneticis, si confiteri prius confessionem desiderasse, & signa contritionis dedisse: & consequenter idem colligitur de Eucharistia; & non tamen necesse est, vt tempore vsus rationis petierint expressè, & ostenderint signa contritionis, Confessionis, & Communionis.

Idem est de Sacramento Extremæ-Vnctionis, in quo casu notatur phreneticum, vel furiosum, si resistat, esse ligandum, & id facere aliquando erit necessarium, quando phreneticus non possit recipere aliud Sacramentum, nisi Extremam-Vnctionem? Ex part. 2. tr. 14. Ref. 78.

RESOL. XCV.

An qui in amentiam, & phrenesim inciderunt sint in articulo mortis communicandi?

Et notatur, quod si timeatur periculum vomitus, vel exspuitionis non est illis Eucharistia porrigenda? Ex part. 5. tr. 3. Ref. 46.

§. 1. Negatiuum sententiam docet Emanuel Sà *ver. Euchar. num. 3.* vbi sic ait. Non est in vsu vt amentibus etiã in mortis periculo detur Eucharistia ob irreuerentiæ periculum. Ita ille, & ante illum Molanus de *Euchar. tr. 4. cap. 8.* Sed ego puto considerandum esse verè ne subit tale periculum, vt bene obseruat Syluius in 3. p. 9. 80. art. 1. & idè, quòd si is, qui in amentiam incidit, fuit aliquando sui compos & tunc Eucharistiam aliquo modo desiderauit, porrigeda est illi in mortis articulo, & ita præcipitur in Concil. Carthagin. IV. cap. 79. & Atruficano I. in *can. 3.* vt refertur *can. his qui, & can. qui recedunt 26. 9. 6.* & ita fieri supponitur in Concilio Toletan. XI. c. 11. Accedit denique ratio, quia in eiusmodi hominibus est virtualis saltè deuotio erga Eucharistiam, & magnam ex eius perceptione vtilitatem percipere possunt, ergo in mortis articulo illis tribuenda est, quando nimirum diuino præcepto ad Eucharistiam accedere tenebantur: extra articulum vero mortis non est illis concedenda, quia neque Doctores, nec Ecclesiæ vsus id permittunt.

Sup. conten. to in hac Ref. in Ref. præcæta.

2. Nota etiam S. Thom. si in articulo mortis timeatur periculum vomitus, vel exspuitionis Eucharistiæ, non esse illis porrigendam, quia Sacramentum non est absolute necessarium in re ipsa, & aliunde eius excellètia postulat vt quàm reuerenter tractetur.

Supr. hoc in Ref. no. præcæta §. Tales, ad medietatè, & lege infra doctrinam Ref. 97.

3. Queret verò quispiam non immeritò, quid requiratur

§. 1. Responded affirmatiuè, ex D. Thom. in 4. p. 9. 88. art. 9. & ex c. qui recedunt 26. 9. & c. 15. quia in plurimis decretis statuitur, vt pœnitentia non negetur phreneticis, si constiterit prius confessionem desiderasse, & signa contritionis dedisse, & consequenter idem colligitur de Eucharistia: non tamen necesse est, vt tempore vsus rationis petierint expressè, & ostenderint signa contritionis, confessionis, & communionis, vt nimis scrupulose putauit Zanardus in *direct. confess. p. 1. tr. de Euchar. c. 7.* & alij. Sed omnis fidelis, qui non est notorius excommunicatus, nec notorius peccator sine signis pœnitentiæ, & de quo non constat in complacencia peccati mortalis amisisse vsum rationis, debet Eucharistiam tempore mortis sumere, in quo quidem tempore omnis fidelis illam interpretatiuè censetur petere, & sic Sa-